

YILAN SOKMALARI

7. BÖLÜM

İbrahim BİLGİN¹

GİRİŞ

Zehirli hayvanlar, dünya çapında önemli morbidite ve mortaliteden sorumludur. Güneydoğu Asya, Hindistan, Brezilya ve Afrika bölgelerinde yılan ısırmasına bağlı ölümler daha sık görülmektedir. Dünyada 3000’ne yakın yılan türü mevcuttur. Bunların %15 i tehlikelidir. Ülkemizde yılan ısırıklarına bağlı ölüm vakalarıyla ilgili yeterli veri yoktur. Bunun nedeni; hastaların ısırılma sonrası hastaneye başvurmaması ve sağlık kuruluşları tarafından yılan ısırıklarının bildirimi zorunlu olmadığı için yeterli kayıt tutulmamasıdır. Ülkemizde genelde zehirli yılan ısırıklarına Doğu Karadeniz, Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu, Kuzeybatı Trakya bölgesinde rastlamaktayız. Ülkemizde yaklaşık 40 yılan türü bulunmaktadır. Bunlar 6 grupta sınıflandırılmaktadır.

Türkiye’deki Yılan Türleri

1-Viperidae (engerek,9 tür mevcut)
2-Elapidae (kobra,1 tür mevcut)
3-Coluberidae (27 tür mevcut)
4-Typhlopidae (1 tür mevcut)
5-Leptotyphlopidae (1 tür mevcut)
6-Boidae (1 tür mevcut)

Türkiye’deki yılanlardan en önemli ve zehirli olanları viperidae (engerek) ve elapidae (kobra) sınıfındaki yılanlardır. Türkiye’de elapidea sınıfındaki yılanlardan, Walterinnesia Aegyptia (çöl kobra) bulunmaktadır. Viperidae sınıfındaki yılanlardan ise 9 tür bulunmaktadır.

¹ Uzman Doktor, Fethi Sekin Şehir Hastanesi, efe1982@hotmail.com

Yılan Antivenom Tedavisi

Zehirlenmenin Derecesi	Klinik	Antivenom Kullanımı	Diğer Tedaviler	Takip
Evre 0	Isırktan 6-8 saat sonra lokal ya da sistemik zehirlenme bulgusu yok	Kullanılmaz	Yara Bakımı Tetanus profilaksisi	8 saatlik takip sonrası taburcu edilebilir
Evre 1 (hafif zehirlenme)	Hafif doku şişliği Sistemik bulgu yok Normal aralıkta laboratuvar bulguları	Ödem progresyon gösteriyorsa 1 vial yılan antivenomu önerilir	Yara Bakımı Tetanus profilaksisi	12-24 saat takip edildikten sonra taburcu edilebilir
Evre 2 (orta şiddette zehirlenme)	Artış gösteren şişlik Ağrı Ekimoz Hafif sistemik semptomlar Bazı lab. testlerinde bozukluklar (Minimal trombositopeni vb.)	Zehirlenmenin şiddetine bağlı olarak 2-4 vial yılan antivenomu önerilir	Yara Bakımı Tetanus profilaksisi Antibiyoterapi (kesi, emme gibi kirli yaralanmalarda) Monitörizasyon Hidrasyon Ağrı palyasyonu	Monitörize edilebilecek bir bölümde izlenmeli (kritik bakım ünitesi)
Evre 3 (şiddetli zehirlenme)	İlerleyici şişlik Ciddi ağrı Ekimoz Hemorajik bül Kompartman sendromu Nekroz Ciddi sistemik semptomlar Ciddi trombositopeni Koagülopati Böbrek yetmezliği	Zehirlenmenin şiddetiyle bağlantılı olarak 4-6 vial yılan antivenomu önerilir Tedaviye yanıt yoksa antivenom dozu artırılır Tedaviye TDP eklenebilir	Yara Bakımı Tetanus profilaksisi Geniş spektrumlu antibiyotik Monitörizasyon Hidrasyon Ağrı palyasyonu Gerekirse kompartman sendromu için fasyotomi	Yoğun bakım ünitesinde izlenmelidir

KAYNAKÇA

- Adams, J. G. (2012). Emergency medicine E-book: clinical essentials (expert consult--online). Elsevier Health Sciences.
- Tintinalli, J. (2015). Tintinallis emergency medicine A comprehensive study guide. McGraw-Hill Education.
- White J: Bites and stings from venomous animals: a global overview. Ther Drug Monit 22: 65, 2000. [PMID: 10688262]
- Dart RC, Borron SW, Caravati EM, et al: Expert consensus guidelines for stocking of antidotes in hospitals that provide emergency care. Ann Emerg Med 54: 386, 2009. [PMID: 19406507]
- Tagwireyi DD, Ball DE, Nhachi CF: Routine prophylactic antibiotic use in the management of snakebite. BMC Clin Pharmacol 1: 4, 2001. [PMID: 11710972]
- Currie BJ: Treatment of snakebite in Australia: the current evidence base and questions requiring collaborative multicentre prospective studies. Toxicon 48: 941, 2006. [PMID: 16930660]
- Ireland G, Brown SG, Buckley NA, et al: Changes in serial laboratory test results in snakebite patients: when can we safely exclude envenoming? Med J Aust 193: 285, 2010. [PMID: 20819048]
- Isbister GK, Tankel AS, White J, et al: High rate of immediate systemic hypersensitivity reactions to tiger snake antivenom. Med J Aust 184: 419, 2006. [PMID: 16618245]
- White J: Envenoming and antivenom use in Australia. Toxicon 36: 1483, 1998. [PMID: 9792162]